

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre	24 korona.
Fél évre	12 korona.
Negyed évre	6 korona.
Egy óra	2 korona.
Egyes szám ára	8 fillér.
Vidéken	10 fillér.

Megjelenik mindennap hétfőn és o ünnep után való napon is. o

NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

HIRDETESI DIJAK:

Nyiltér sora: 50 fillér. — Üzleti hirdetések megállapodás szerint. — Apró hirdetések: Egy szó 4 fill., vastagabb betűvel 8 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal Jókai-utca 15. szám alatt van. — Keziratokat o nem ad vissza a szerkesztőség. o

TELEFON-SZAM: Szerkesztőség: 379. Kiadóhivatal: 379.

Seleplezés.

Tisza intrikája. — A király levelet irt Vaszarynak. — A püspökök pásztorlevele.

A renitens papok.

— Saját tudósítónktól.

Az udvarhoz közelálló, feltétlenül hiteles kézből kapjuk a következő cikket, mely reflexió a *Napló* vasárnapi számában megjelent *A király és a primás* című közleményre:

Az ex-lexes képviselőválasztások előtt, jóval a házfelosztást megelőzőn a magyar közvéleményben az a hit gyökeredzett meg, hogy a király nem fog addig határozni az új választások kérdésében, míg néhány valószínű belső titkos tanácsos nézetét nem ismeri. Általános volt az óhaj, hogy az uralkodó alkotmányos tanácsadói kívül másokat is meghallgasson, mert oly nagyfontosságú kérdésekről volt szó, melyek felől a királyt nem tájékoztatta helyesen s a valóságnak megfelelően gróf Tisza István miniszterelnök.

Tisza, szövetkezve gróf Khuen-Héderváryval, a személye körüli miniszterrel, elzárta a király ajtaját minden magyar politikai tényező elől. Csak az ő egyoldalú információjára volt utalva az uralkodó, ki nek sejtelve sem volt a magyar politikai válság súlyos voltáról. Tisza egy szót sem szólt a háborgó közvéleményről, hanem éppen ellenkezőleg: azt mondta hogy az ország nyugodtan szemléli a politika eseményeit. Ami pedig az ex-lexben való házfelosztást illeti, semmi aggály nem lehet aziránt, hogy a felosztás törvényes.

A politikai világ éberem őrködött az alkotmányosság fölött. Nehány államférfiu közelébe akart jutni a királynak, hogy fölvilágosítsa őt a helyzetről, ez azonban, a mint ismeretes, nem sikerült. Széll Kálmán, Körber volt osztrák miniszterelnök, gróf Zichy Nándor pedig egy főherceg útján próbált kihallgatást nyerni ő felségétől. De sem ő, sem gróf Andrássy Gyula nem nyertek audienciát. Ekkor történt, hogy Vaszary Kolos biboros hercegprimás jelentkezett kihallgatásra a király kabinet-irodájában. Tisza és Khuen Héderváry ezt is megakadályozták.

Később kerülő uton tudomására jutott ő felségének, hogy a hercegprimást nem engedték hozzá. A király nyomban hívatta Vaszary Kolost, a ki azonban ekkor súlyos

beteg volt s nem tehetett eleget a királyi hívásnak. Az uralkodó megkérdezte Tiszától, hogy vajjon mit akar a hercegprimás? A miniszterelnök azt mondta, hogy bizonyára a válság dolgában akar tájékoztatással szolgálni — de, tette hozzá Tisza, — ha ő felsége nem tud beszélni a hercegprimással, írjon neki. És Tisza furfangjával elérte azt, hogy a király sajátkezűleg írott levelet küldött Vaszarynak, s fölívta arra, hogy a szóban forgó politikai kérdések sikeres megoldása eminens érdeke lévén a dinasztianak: Tisza akciójában számít a katolikus főpapság támogatására.

Néhány nappal azután, hogy a király levele megérkezett a hercegprimáshoz, a katolikus püspöki kar konferenciát tartott. Bemutatták itt a király levelét, melynek következménye az lett volna, hogy a püspökök pásztorlevelet bocsássanak ki s abban hívják fel az alsó papságot a kormány politikájának támogatására. De egyedül gróf Széchenyi Miklós győri püspök volt az, a ki állást foglalt a kormány mellett s nevezetes pásztorlevelében komoly s majdnem parancsoló hangon hagyta meg a papságnak, hogy Tisza István kormánya érdekében minden lehető elkövessenek. A püspöki kör többi tagjai megtagadták az ilyen értelmű pásztorlevél kibocsátását s a győri egyházmegyében pedig nagy visszatasztást és elégedetlenséget okozott Széchenyi püspök állásfoglalása. Giesswein Sándor kanonok, országgyűlési képviselő nyíltan kijelentette, hogy nem fog eljárni a püspöki ukáz szellemében, sőt tiltakozott is az ellen. Az alsópapság pedig egy tiltakozó memorandumot intézett gróf Széchenyi Miklós püspökhöz, aki roppantul nehezített papságának renitenskedése miatt. A memorandumot, hogy örökké nyoma legyen, elhelyezték a győri püspöki irattárba.

A papság befolyásáról azonban még lesz szó. Az alsó papság a tavaszi koronán (papgyűlés) fogja szóba hozni a fiatal győri püspök pásztorlevelét, mely általában rossz benyomást hagyott maga után az országos közvéleményben is.

Szeretik a csábítók elhíttetni a leányzóval, hogy amikor becsalják a bűnös szobába, ott nem történik semmi baj; szeretik bolondítani a magyar nemzetet, hogy azelőtte oly méltán gyűlöletes kamarilla, melynek működése nyomán rengeteg magyar köny és vér omlott patakokban, megszűnt, erről beszélni a mesék világába tartozik. Csakhogy nem úgy áll ám. Ugyanaz a szervezet, mely 1848 ban gróf Lamberg császári biztosul küldte Magyarországra, ugyanaz a szervezet ma mindent elkövet a bécsi udvarnal, hogy Tiszát valamiként megtartsa a kormányzat élén, vagy ha ez már egyáltalában nem lesz lehetséges, legalább a mindenre kapható régi szabadelvű pártot mentse meg, mely azután a saját képe és hasonlatosságára teremt magának nyájvezetőt. A hajlandóság ebben a szolgálkú táborban meg van még mindig arra, hogy a hatalmat visszakarparítsa. Hallottuk megnyilatkozni in erwiev alakjában a minden közgazdasági tevékenység fürge egerét, a magyar politikai élet számára, hála isten, megdicsőült jó öreg Hegedüs Sándort, hogy bizony ők nem haltak meg, hiszen alig pár szavatkülönbség van közöttük és a függetlenségi pári között. Olyanok ezek, mint a macskák; ha lelkik a háztetőről, taipra esnek. mig minden más állatja a föld teremtményének nyakát szegi hasonló kirándulás után, mint a milyent például most rendezett a főkanadur, Tisza István. No, majd észretérnek, ha megláják, hogy a tejfől csakugyan elfogyott. Annyi tény azonban, hogy a bécsi udvarnál hasonlóképpen gondolkoznak s az Andrássy Gyula körül folytatódó hitelkedés s biztatás is nem egyéb cselvetésnél, hogy boszut aljanak rajta a nemzeti eszme mellett való állásfoglalásáért. — A tör azonban előcsillan az ördög köpenyege alól és senkinek sincs kedve beleszaladni. Andrássy, vagy bárki más nem fog a meghalt szellemekkel cimboráskodni, hanem az élet társaságát fogja felkeresni: a szövetkezett ellenzék támogatását. Beckket, Lichtensteint, Windischgrätzet ismerjük. Volt szerencsénk hosszú időn keresztül báró Fejérváry urhoz is. Ha jól emlékszünk, találkoztunk már Khuen-Héderváry urral is. Hát csak folytassák tovább intrikájukat. A magyar nemzeti szellem ujjászületését odázhatják, ei de nem odázhatják. Csak tartsák Bécs-

ben a magyar királyt, hogy ellenőrizhetlenül huzogathassák keresztül-kasul a magyar számításokat, addig, ameddig lehet. És majd tulajdonítsák maguknak, különösen a magyar méltóságokba öltözött osztrák urak, ha újra elkövetkezik a korszak, midőn megírjuk a történetet: Lamberg szívében kés, Létour nyakán kötél... — Urak! Nem kell tréfálkozni.

A válság.

A vezérő bizottság ülése. — Bánffyék maradnak.

— Saját tudósítónktól.

Hallga, mi ez? Harangzugas tölti be a levegőget, zsolozsma peng, orgona és ének szólanak, köbe ágyumoraj; illatos tömjénfüst gomolyog sűrű fellegekben.

Tán Isten dicsőségére tábori misét szolgáltatnak!

Dehogy! A bodor tömjénfüst nem égnek száll, hanem csak a trón zsámolyáig; ének, zene és minden egyéb nem a legmagasabb, hanem a legeslegmagasabb urnak, a királynak szól.

Vajjon miért ez istenítés?

Rebesgetik — hald és hullj porba, on nép — hogy a válság során a bécsi intéző körök talán megengedik, hogy Kossuth Ferene lerakhassa hódolatát a korona szent színe előtt.

Hogy én nem tudom felérni észszel ennek az esnetőségnek zsolozsmákat érdemlő indító okait! Mindig úgy tudtam, legalább azt zengtek a Kárpátoktól az Adriáig gyermekkorom óta mai napig, hogy Magyarország trónján most ül a legalkotmányosabb király. Ámde nem is kell legalkotmányosobbnak lennie, elég, ha alkotmányos és akkor természetes, hogy maga felidézte választások és válság után annak a pártnak vezérét hívja maga mellé, mely mögé a nemzet többsége sorakozott: sőt első sorban ezt a vezért kellene meghívni és nem más alapon álló közvetítőket.

A tényben tehát nincsen csoda, de talán a névben van; talán abban, hogy a legnagyobb párt vezérét Kossuthnak hívják?

Tudunk mi neveket, melyek győltetebbek voltak a Habsburgok előtt, mint a Kossuth-név és mégis megbarátkoztak velük. A régibb multból csak csekélyke példára hivvatkozunk: I. Napoleon kidobta Ferenc császárt Németországól és kikergette ősi székhelyéből, Bécsből: szóval megalázta a sarga földig és Ferenc a kozikai kalandornak odaadta a leányát. De ne is menjünk olyan messzire, maradjunk szépecskén a mostani korszaknál. III. Napoleon, Viktor Emanuel, Cavour, Crispi, Frigyes, Vilmos és Bismarck! Csupa név, melyet Bécsben kimondani felségs rítés volt,

mert ezekhez a nevekhez fűződött Ausztria teljes és végső kiszorítása Olaszországból és Németországból, ezekhez fűződött Villafranca és Königrätz szégyene, országok elvesztése és kínos vereségek emléke. És utóbb Napoleon, Frigyes Vilmos és Viktor Emánuel kedves testvérek lettek, Cavour, Crispi és Bismarck szeretett barátaink, kiknek udvaroltunk és kiknek a nyakába akasztottuk legragyogóbb ordoinkat.

Gallusnak, taliánnak, burkusnak könnyű volt megbocsátani, de nehéz megbocsátani annak, aki miniket nem bántott, de a kit mi bántottunk — a magyarnak.

De sok mindent is kell annak a magyarnak megbocsátanunk. Meg kell neki bocsátanunk, hogy régmúlt időkben, de még a szabadságharc előtt közvetlenül is megmentette a monarchiát és a dinasztiaát a végromlástól, hogy az utolsó mentést éppen Kossuth Lajos végezte, a ki Ferdinándus életét is megvédte a dédelgetett hü bécsiek ellen;

meg kell neki bocsátanunk, hogy a márciusban adott törvényeket decemberben eltöröltük és tetejébe rábocsátottuk hü Jellasics bánunkat és az összes nemzetiségeket;

meg kell neki bocsátanunk, hogy nyakára hoztuk a muszkát s Paskievics és Panjutine kozákjaival agyontiportattuk a magyar szabadságot;

meg kell neki bocsátanunk, hogy első alkotmányos miniszterelnökét főbeöveltük, hogy Aradon a szabadságharc keresztfájával avattuk a bitófát, hogy Kossuth Lajosnak számkivetésben kellett meghalnia;

meg kell neki bocsátanunk, hogy a forradalmárból udvaroncá vedlett Bachot ültettük a nyakába, hogy Albrecht főhercegünk kardját mondta Magyarország alkotmányának, hogy a breskiai hiéna itt is lakmározhatott;

meg kell neki bocsátanunk, hogy két évtizeden át a csehek garázdálkodhattak Magyarországon;

meg kell neki bocsátanunk, hogy mindezeken után tulajad a lojalitástól, míg a dédelgetett Bécs ott ordítja a Burg ablakai alatt a „Los von Österreich“-t, a Wacht am Rheint és a „Deutschland, Deutschland über Alles“-t és a hü csehek énekelik a „Bog hranje cará“-t;

meg kell neki bocsátanunk a Dienstleket és Janskiakat és ezekhez hasonló alakokat;

meg kell neki bocsátanunk... de minek is folytassuk, mikor a sorozat úgy sem teljes és a végtelesség volna vihető.

A hol annyi megbocsátani való van, ott csakugyan nehéz fogadni az alkotmányosan megválasztott legnagyobb pártnak vezérét. Belátjuk, így van és azért szóljon hát a harang, zengjen a szolozsma és szálljon a tömjénfüst. Hozsanna, hal elujah!

A Magyar Közélet cikke.

A szövetség vezetők bizottsága ma délelőtt tíz órakor tartotta azt a fontos ülést, melynek döntenie kellett abban a kérdésben, vajon továbbra is fenmaradjon-e az ellenzéki pártok koalíciója, vagy pedig felbomoljon alkotó elemeire. Nagy érdeklődéssel nézett az egész politikai világ az értekezlet határozata elé, annál is inkább, mert tegnap híre szálloit, hogy br. Bánffy Dezső ma bejelent, hogy kilép a szövetségből. Okot szolgáltatott különösen erre a feltevésre

az *Uj-párt* hivatalos lapjának a Magyar Közéletnek következő érdekes cikke:

Az az ország kavarodás, mely a választások eredményének során támadt, kényszerítő logikával parancsolta rám, hogy az eszmék tisztázásának céljából — visszanyújjak a múltba.

Mindenek előtt keresnünk kell a báró Bánffy Dezső ellenzéki szereplésének és programjának agenezisét, szigorúan pontos mértéköveket jelölve meg azt az utat, amelyet ez az államférfiu, miután beleharapott „az oppozíció keserű kenyérébe“, — megfutott.

Tehát: 1902. április havában írta báró Bánffy Dezső legelső cikkét a lap hasábjain „A magyar nemzetiségi politika és a Hármasszövetség“ címmel. Ő se, én se hitük akkor, hogy ez a cikk csak első sarokkőve lesz annak a hatalmas politikai programnak, amelyet később, ugyancsak a lap hasábjain fejtett ki báró Bánffy Dezső. Lehet, hogy az az európai érdeklődés, amely énkem kommentálta ezt a cikket, — s itt kiváltképpen a német diplomáciára célunk — érlelte meg végképpen báró Bánffy Dezsőben a hazafias szándékot az aktív politikában való részvételre; mert enél kezdve a „Magyar Közélet“ minden számában iri egy cikket, — egy-egy új téglával járulván hozzá „az egységes magyar nemzeti állan fölépítéséhez.“

E lassan készült, tehát jól átgondolt és megfontolt program híven tükrözi vissza azt a politikai átalakulást, amelyen báró Bánffy Dezső átmélt. A „nemzeti gondolat“, melyet soha államférfiu energikusabban nem hirdetett nála, annyira urrá lett rajta, hogy „az egységes magyar nemzeti állam“ eszméjének hatása alatt lassanként azzá fejlődött, ami: — azzá fejlődött pedig úgy, hogy soha se került ellenkezésbe politikai múltjával, amelynek szinmagyar nemzeti irányát még ellenfelei is mindig elismerték.

Hatvanhetes alapon állt a múltban: — azon áll ma is.

Ezen az alapon állt akkor is, a midőn 1903-ban, még miut a király főudvarmestere, zászlót bontott Kozlovváron: — s ugyanez volt az álláspontja akkor is, amikor, ugyancsak még főudvarmester korában, a horvát útlelvi kérdésében fölszólt a főrendiházban.

De már ekkor „nemzeti tartalmat“ vitt bele hatvanhetes programjába, illetőleg — s ez még sokkal nagyobb érdeme — magát a hatvanhetes programot tette nemzetivé: hirdetvén azt, hogy az egységes magyar nemzeti állam önállósága s annak minden attribútuma igenis megvalósítható a hatvanhetes alapon, — csak végre kell hajtani a kiegyezést.

1903. augusztus havában, a mikor Széll Kálmán minden egyebet elpaktálva — végre már önmagát is elpaktálta s a politikai állapotok, Khuen gróf kormányra jutásával végképp összezavaródtak, a király meghívta tanácsadásra volt miniszterelnökét s akkor még főudvarmesterét. Ezen az audencián báró Bánffy Dezső nyíltan megmondta uralkodójának, hogy a megvénhedt szabadelvűpártra tartós és békés kormányzatot alapítani nem lehet s a kibontakozás egyetlen útja csakis a sován magyar nemzeti irányu politika lehet, — a minek különben aktaszert nyoma is volt már egy minisztertanácsi jegyzőkönyvben... az annyiszor hazafiatlansággal rá-

g imazott Bánffy-kormány idejéből. Megmondta a kuruc főudvarmester azt is, hogy az új politikai program egyik sarkalatos pontja az önálló gazdasági berendezkedésnek kell lennie, hogy az ország elbírhassa a nehéz katonai terheket, melyeket a nagyhatalmi állás kötelezettsége ró reánk.

E kihallgatás után történt Khuen-Héderváry bukása és Tisza István kormányra jutása. Ekkor lépett ki báró Bánffy Dezső az aktív politika mezejére, — kilépett pedig azért, mert ismerte Tisza István liberális musát, s nyugodt lelkiismerettel tűrte a gáncsot, hogy liberális létére ellenzékét csinál Tiszának: — tűrte pedig azért, mert tudta, hogy az idő és az események igazolni fogják sikra szállását. Ugyanez időben mondott le Bánffy Dezső báró a főudvarmesteri méltóságól és bocsátotta ki, most már pontozatokba foglalva, azt a programot, mely a magyar állam jövőbeni fejlődésének szükséges föltételeit foglalja magában. Ez ma az országos Ujpart hivatalos programja. Evvel a programmal és egyedül ment be az országházba, a hová Szeged bizalma küldte őt, Tisza jól tudta, hogy kivel áll szemben: — legalább az a személyeskedő nyelvelés, a melylyel lépten-nyomon támadta Bánffyt, nagyon is elárulta, mennyire fél tőle s hogy az egész parlamentben csak épen ő tőle fél.

S volt is rá oka; mert Bánffy volt az, a ki az általános leszereelés közepette, a melyet aranyplakkal ünnepezt az ellenzék, egymaga maradt engesethetetlen ellenfele Tiszának és rendszerének: — tölgy a nádásban, a ki nem törődik vele, hogy más is követi-e az uton, a melyre lépett. Az ugrai levél után Bánffy Dezső báró volt az, a ki az egész ellenzékét galvanizálta és harcra kényszerítette Tisza István ellen. Ő volt az, a ki pártja nevében is kimondotta, hogy a 21 es bizottságba — Tisza István eme csapdjába — ellenzéki politikusknak még csak bele sem szabad mennie. Es ez lett ütőközpontja annak a késhegyre menő harcnak, a mely Tisza és az ellenzék között kifejlődött: — ez hozta létre november 18 ikát s ennek folyományaként, december 13-ikát.

Ez volt genezise az ellenzék szövetségének, a melynek célját és jövőjét 1904. december 18-ikán következőképen körvonaloztam ugyancsak e lap hasábjain:

„Igaz, a szövetség ellenzék, mint olyan, átmenőleges jelleggel bír. Mihelyt a jogon ejtett sérelem meg lett törölve, mihelyt a jogrend helyreállt, felállt, felbomlik a maga elemeire s a tudatosan s időlegesen eltávolított választalok visszahelyezéséről s különböző elvi alapokon és különböző programmal működő pártok gondoskodni fognak.

„Es ez nem is lehet másképpen. Személyes ellenszenvünket lehet s kell alárendelnünk a nagy célok érdekében folytatott küzdelemnek. Ha a cél a jogrend helyreállítása, ha a cél általános közszükségletnek felel meg, ha helyre kell állítanunk a jog és törvény szentségébe vetett hitet.

„Egyszer csak egyszer“ vagy mondjuk időlegesen lehet az elvi alapok félreértésével a közös nagy cél érdekében politikát csinálni, de nem lehet állandóan, nem lehet tartósan és hosszú időkre kibátóan politikát csinálni azoknak, a kiknek más a közjogi, más a gazdasági, más a szociá-

lis és fájdalom, más a vallási kérdésekben is ismert felfogásuk.“

Miután a cél — „a jogrend helyreállítása“ — eléretett, mert a nemzet itélt a lex Dániel fölött, az én fölfogásom szerint (amelyet más, esetleg, nem oszt) az ellenzék szövetségének automaticé föl kell bomlania, a mi nem jelenti azt, hogy az ellenzéki pártok bizonyos, általuk közösen valott kérdésekben, nem működhetnének együtt a jövőben is, hanem azt jelenti, hogy közös programjuk nem lévén, nem látom a lehetőségét annak sem, hogy ugynevezett koalíciós miniszteriumot alakíthatnának. Ami, Bánffy Dezső báróra vonatkoztatva, jó magyarul annyit tesz, hogy Bánffy nem csatlakozhatik (programjának sérelme nélkül) a szabadelvűekhez, de nem csatlakozhatik (programjának bővítésével) a függetlenségiekhez sem, ahogy Apponyi gróf tette: — hanem marad ott, ahol van, — s programjához hü maradván, abban a megnyugtató tudatban várja, míg eljön az ő ideje, hogy a nemzet mellette van s még inkább mellette lesz a jövőben.

A koalíció fennmarad.

A Bánffyk kiépéséről szóló hír azonban csak kormánypárti oldalról terjesztett tendenciózus ráfogás volt, mert a vezérő-bizottság mai ülésén egyhangulag elhatározta, hogy fenntartja a koalíciót. — Az ülésen Kossuth Ferencz elnökölt s gróf Apponyi Albert, báró Bánffy Dezső, gróf Zichy Aladár, gróf Zichy Jenő, gróf Batthyány Tivadar, Szederkényi Nándor, Barabás Béla, Ugron Gábor, Holló Lajos, Sághy Gyula, Gulner Gyula, Hock János, Polónyi Géza, Tóth János, Eötvös Károly, dr. Vázsonyi Vilmos, Justh Gyula és Rakovszky István voltak jelen. — Az ülés megnyitása után Kossuth üdvözölte a bizottság tagjait és örömeinek adott kifejezést a szövetségi ellenzék diadala fölött, melyet a választásoknál szerzett. — Gróf Zichy Aladár az ellenzék összes tagjainak nevében köszönetét mondott az elnöknek a választásoknak pártatlan buzgósággal, tapintattal és lojalitással eszközölt vezetéséért. Ezután Kossuth Ferencz elnök kiemelte, hogy azok a célok, melyeknek biztosítása végett az ellenzéki pártok szövetségtek, a választások kedvező eredményének dacára, még mindig támadásoknak vannak kitéve és ezért indítványozza, hogy az ellenzéki pártok szövetsége továbbra is fenntartassék. — Báró Bánffy Dezső és gróf Zichy Aladár hozzájáruló felszólalása után a vezérő-bizottság az elnök indítványához, a szövetség fennntartásához egyhangulag hozzájárult.

Ezután a bizottság a folyó ügyeket intézte el s foglalkozott Andrássy kormányalakító terveivel is. A bizottság határozatát Kossuth és Apponyi délután két órakor közlik gróf Andrássy Gyulával.

Tisztelettel kérjük mindazon t. vidéki előfizetőinket, kik az előfizetési díjakkal hátralékban vannak, sziveskedjenek azt mielőbb megküldeni, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történhessen.

Krónika.

A dohány Erdély kulturhistoriájában.

Régi eleink „szipták“, itták, rág-ták „füstöt“, levét, levelét „por tubák“-nak, füst tubák“-nak, „dohány ital“-nak egyaránt. Pedig szigorú törvények tiltották a dohányzást, a XVII. században Erdélyben 6-tól 200 forintig terjedő bírsággal büntették a „szip“-ókat, a „dohány burján“ élvezése azért mégis elterjedt és semmiféle regula sem tudta elterjedését megakadályozni. A XVII-ik század elején kezdik ismerni Erdélyben a dohányt a törökök révén s nemsokára már annyira élvezeti cikk lett, hogy parasztok, nemesek, főurak éltek vele. Apaffy fejedelem maga is erős dohányos volt s mindaddig, míg az erős török dohányok egészségének nem ártottak, itta és szipta rendületlenül a „dohányó növény“-t s csak mikor beteg lett, hozta meg tiltó rendeleteit. A nép azért nem respektálta a legszigorubb törvényeket sem, titokban tovább is dohányozott, mert úgy volt meggyőződve, hogy a dohányfüst tisztítja az agyvelőt, erősíti a látást, megakadályozza a fogak romlását, kiűzi a „rosz fluxus“-ókat az emberek fejéből, bánat, gond ellen kitűnő szer s az egészségre felettebb használatos, nemcsak déli ebédek után, hanem „szintén szerzés után“ is. A tiltó rendeletek dacára egy század alatt, kivált a parasztok körében, oly nagymérvű hódítást tett a dohány élvezés, hogy lassanként kénytelenek a fejedelmek és uralkodók a rendeletek céltalanságát belátni. De nemcsak a parasztok, hanem a főurak is szenvedélyesen éltek a „tobáka szörny“-nyel. Mikes Kelemen megemlíti leveleiben, hogy Rákóczi Ferenc igen szerette a dohányt s a kassai ötvösök többször készítették pipákat számára. Forgách-ról, a fejedelem egyik vezéré-ről pedig tréfásan megjegyzi, hogy olyan iszentelen tubákos volt, hogy még akkor is szájjában volt a pipa, mikor szent áldozásra ment.

A dohányzás elterjedéséről az első historiai adat 1615-ből való, midőn a Bethlen fejedelem követe Törökországban járt és onnan pipákat hozott ura számára. A II. Rákóczi György 1658-tól 1662-ig tartó hadjárata alatt a török katonaság révén a dohányzás már nem volt ismeretlen s a „dohány italosok“ ahol csak szeret felhették, ittak egy-két füstöt az eleinte nagyon megbámult és utálatosnak tartott növényből. Nehány év alatt annyira népszerűvé vált a „híván füstölés“ a parasztok között, hogy Haller István mérgesen jelenti, hogy a parasztnak, „ha kenyere nincs is, de az dohánnak meg kell lenni.“ 1670-ben, a gyulafehérvári országgyűlés mégis hozta az első dohánytiltó rendeletet. 1683-ban Segesvárot újra törvényt hoznak a „tubák“ ellen s ebben a törvényben már az asszonyoknak is megtiltják 12 frt büntetés mellett a dohányitalozást. Nem használt azonban egyik rendelet sem, de még a papok prédikációja sem s hiába mondta a szentpéteri oláh pap hogy „az ördögök az emberi nemzetnek veszedelmére együtt tanácskoznak, ezt találál és cselekedék, hogy mind egy edénybe poszogának, melyből lett valami mag, és az elültetődéven, nőtt belőle az dohány“ — mert bizony meghallgatták ő kemét, de azért a „sátán tojását“ tovább is szipo-gatták.

A gyulafehérvári országgyűlésen 1686-ban, majd az 1688-iki radnóti országgyűlésen ismét hoztak törvényt a dohányosokra s még sem

volt semmi foganaja. Utoljára 1679-ben, a segesvári országgyűlésen foglalkoztak a dohányzás kérdésével s ekkor hozták a legszigorubb rendeleteket. Az Appaffy halála után megszűnt a dohányosok szigorú üldözése, sőt a gubernium a dohány monopóliumot már bérbe is adta, habár a tiltó rendeleteket nem helyezte hatályon kívül. Pedig „isszák szélteben mindenütt, piacokon árulják, harmincadokon behozzák s a gubernium látja hasznát“, szólalt fel Bethlen Miklós kancellár, kinek apellatúrára véleménymondás végett Nalóczy István, Apor István és Haller István tanácsosok bizáltak meg, kik közül Nalóczy úgy vélekedett, hogy a dohányszívást csak „az isten tilthatja és találhatja.“ Apor és Haller a dohány jó hatását némely dolgokban elismerték ugyan, de a tiltó rendeletek fentartását javasolták mind ezek dacára, mert tapasztalták, hogy a füstdohányzás miatt a „paraszt felhág a béres egy széna boglyára és úgy dohányozik.“ A Bethlen javaslata mégis győzött s ezután a dohánykereskedés és dohánytermelés engedélyezve lett. Takáts Sándor feljegyzi, hogy kezdetben háromféle dohányt termeltek: basa dohányt, gatyás dohányt és cigány dohányt. A cigány tabakát azonban „buzgó vizzel“ kellett leönteni, mert különben leette a bőrt az embernek nyel-véről.

A régi jó idők siratója, br. Apor Péter „Metamorphosis Transilvanie“ című korrajzában szomorkás hangon ír az erdélyi dohányos állapotokról. Őt nem győzte meg semmi argumentum s szívét nem lágyította meg az uralkodó nyavalya sem. Az erkölcsök romlásának okozóját látta a dohányban s ebből nézetének kifejezést is adott: „Semmi nyájasság — ugymond — ma Erdélyben, ha csak ottan nincsen tubák pixl vagy fejf tubák; nem vala ennek hire a régi időkben... Nem szívja akkor sem az portubákok, sem a füst tubákok, kivált gyermekkoromban, hanem kocsis, lovas, darabont, azok is ritkán, hanem az hajduk és a fejedelem németjei s pecérei s efielék.“

Magyarországon a dohányzás lassabban és jóval később terjedt el, mint Erdélyben. A török katonaság terjesztette el itt is, kezdetben a délvídeken, majd a tiszai, dunai részekben és a felső vidékeken. A kuruc mozgalmak idején a dohányzás már nagyobb arányokban terjedt és a kuruc táborokban rendes szokássá lőn. A „nagy pipájú, kevés dohány“ szállóige is ezen a révén vált ismeretessé. De terjesztették a dohányzást a hazánkban levő zsoldos hadak is, úgy hogy a nép az erdélyinél jóval szigorubb törvények dacára, mindjobban megkedvelte és élvezte a dohányzást. Pénz, bot, börtönbüntetés járt még a XVIII. század második felében is a dohányzásért, de legszigorubb volt Zempléni vármegyének 1672 febr. 22-én kelt rendelete, mely jog és jószág-büntetéssel sújtotta a dohányosokat, — még sem tudta a népet leszoktatni. Végül, mikor belátták a büntetések céltalan voltát, nem is alkalmazták többet a szigorú törvényeket, hanem teret nyitottak havonként a dohánytermelésnek, hogy a nép „fejtős dohános hójag“ jából most már bátoriaságon tömögethesse pipáját, melyben az édes méreg, a sátán tojása, a keserű fünek nevezett „tobáka növény“ füstölgett.

Zuboly.

Brandt dr. utóda.

Utazás egy katedra körül.

— Saját tudósítónktól. —

— február 6.

Brandt dr. a jeles operatőr nyugalmába vonu t (ő akarta legkevésbé) s a rokonszenves Marschalkó dr. tegnap egy igen jó megjel-nésű urral, a kít Pestről röpitett ide a gyorsvonat — több helyt látogatásokat tett. A vizitek, mint kiderült, nem leány — hanem katedra-kérés szempontjából ejtődtek meg, mivel a történet elején szereplő titokzatos idegen a sokat emlegetett Kuzmik Pál dr., a kiről amatevény, hogy a Brandt dr. helyére pályázik: ép oly köztudomásu, mint az a másik keilemes körülmény, hogy a jelenlegi kultuszminiszterhez: Berzeviczyhez, szoros rokoni kötelékek fűzik. Igaz ugyan, hogy Berzeviczy a közeljövöben már valószínűleg a mult embere lesz, de elvégre még egy bukott excellenciás befolyása sem megvetendő, különösen, ha a régebb tett ígére- teket számba veszi az ember. Kuzmik dr. egyébként igen jeles és képzett ember, s távol áll tőlünk annak még feltévése is, mintha esetleges sikere egy méltatiannak protekciós győzelmet jelentené. Ám a dolog úgy áll, hogy nekünk magunknak is van ép oly érdemes erőnk: Hevesi dr., a ki a megüresedett katedrához intimebb viszonyban áll, ahoz több jogcimet formálhat régebbi itt időzése jussán, s azon a révén, hogy az ő kinevezésével, az — ugylátszik cöza- tosan, — mellözött kolozsvári or- vosi kar is kikapna az előléptet- sekből neki járó részt. Évek hosszú sora óta egy orrhosszal mindig lemaradtak a kolozsvári orvosok, mikor arról volt szó, hogy Buda- pesten megüresedett egy tanszék, melynek betöltésére ők is kombi- nációba voltak véve. Késmárszky dr. halálával a szülészeti és nő- gyógyászati tanszékbe — József fő- herceg családjának közbenjárására, — Bárony János dr.-t ültették be, mig Szabó Dénes dr. nak vissza kellett vonulnia; Laufenuer elhunytával ideg és elmegyógyásznak Moravesikot neveztek ki, s Lechner Károly dr. elesett; Plósz Pál dr. helyére az élet és körvegytan ta- nárának Tangl dr. jött, pedig szí- vesen ment volna Udránszky dr. is; Fodor József közegészségügyi szék- kébe Liebermann Leo dr. került Riegler Gusztáv dr.-ral szemben; dr. Mihálkovicz Géza elhunytával dr. Lenhossék Mihály neveződött ki, mig Davida Leo dr. a kitűnő ana- tomus magyar nemességét kapott vigasztalól stb. Látnivaló ebből a rövid statisztikából, hogy egy ne- há-y esetben — [nem mindenben — egyenlően érdemesek kerültek egymással szemben, s a mérleg so- hasem a kolozsvári pályázó javára billent. Régebben a kolozsvári fa- kultás kiválóságai szinte tartalékok képeztek, a melynek soraiból szöli-

tották elő az utódokat; most már vége ez időnek, sőt mint a Brandt dr. tanszéke körül való utazás mutatja, még Kolozsvárra is fentről hoznak esetleg örökösöt, megnyir- bálván így a leginkább arra való várományos előjogait. Természe- sen nem tudhatjuk miként dől el ez a kérdés, közmegelégedésre azon- ban csak úgy nyerhetne elintézést, ha Hevesi dr.-t üdvözölhetnők Brandt dr. helyén.

Vaj ki ő?

Sándor János államtitkár és székel- y kisisten, kít szükebb hazájában: Maros- vásárhely — ellentétben a régi szokással, — prófétának tartanak, mint köztudo- másu, három szóval elbukatta a függet- lenségi párt jeles fiatal tagját: Sebest Dénes dr.-t. Sándor János azonban azon kivételesek közé tartozik, a kiket két he- lyen választottak meg — Nagy-Szőllőson is, — s így egyik mandátumáról lemond. Mondják, hogy Marosvásárhelynek fordít hátat, a hol eként új választás lesz. Az elienzék ismét Sebestt jelöli — a biztos győzelem csalhatatlan eredményével, — de a szabadelvűpárt még tétovázik. Szóba jött Feilitzsch báró, de ezt a hirt megca- folták. Most a marosvásárhelyi szabad- elvűek hivatalos újságjában a „Székely Lapok“-ban erre vonatkozólag egy hirt olvasunk, mely ép oly kedves, mint a mily titokzatos. Az újdonság befejező része ugyanis így szól:

Értesülésünk szerint Sándor Já- nos még nem határozott egyik irányban sem, de ha reményünk ellenére a mi mandátumunkról mondana le, akkor sem Feilitzsch lépne föl, ki egyelőre a politikai tevékenységétől vissza vonul, ha- nem 67-es programmal más va- laki, akit igen jól ismerünk, be- csülünk és szeretünk.

Vaj ki ő és merre van hazája; a Sz. L. gondola, de nem mondotta szája. Miféle jelölt lehet a ki szóban forog? Miért csak úgy említődik, hogy „hatvanhetes alapon áll“ s nem úgy, hogy: „szabadelvűpárti“? Talán disszidens vagy Bánffyista? Vagy tán Fenyvesi Soma dr., az aranyos Soma, a kít a multkor leszorítottak a szereplés himes mezejéről? Különbön üsse kó a sok kérdezősködést; a „bukóra“ az ördög sem kíváncsi, az a fő, hogy ki lesz az új képviselő. Na de ennek a nevet igazán tudjuk...!

A szerelem áldozatá.

Gyilkosság féltékenységből

— Esküdtszéki tárgyalás. —

— Saját tudósítónktól. —

Egy erőszakosan kioltott életért kellett tegnap számot adjon a földi igazságszolgáltatás bírái előtt Ba- lázs Mihály 27 éves székel- y gény, a ki egyszersmind egyik újabb sze- rencsétlen áldozata az esztelen, szen- vedélyes szerelemnek. Balázs Mi- hály vasuti munkásnak bünt az képezi, hogy megölt egy rossz hir- ben álló nőt, a kinek egy más vi- szonyból kifolyólag gyermeke is volt. Egy asszonyt, a kít mindenki megvetett, csak ő szerette. Tudta, hogy felesit életű a nő, ismerte be- szenyezett mutját, erkölcsetlen bal- lépéseit az asszonynak — és ő mégis szerette eszeveszett téboly- lyal. Három évig folytatott viszonyt Balázs Mihály, kedvesével: Szöke Irén szakácsnővel, a ki dr. Engel Gábor kórházigazgatónál volt a kalmazva. Ez idő alatt folyton kéte-

a nő, hogy kössenek végre — a mint illik — törvényes házasságot. Szöke Irén azonban elodázta e lépést, mert már nem szerette öszintén Balázst és titkon egy másik imádója felé fordult, kivel együttesen is fényképezte magát. Ezt a fényképet aztán meglátta valahol a megszalasztott Balázs Mihály és végzetes tette határozta el magát. Felment hűtlen szeretőjéhez és számon kérve gyanus viselkedését a múlt év szeptember 12-én este 7 órakor kerekén megkérdezte tőle: akar-e vagy nem törvényes felesége lenni. Szöke Irén tagadó feleletére az erősen felindult Balázs Mihály egy hat lövetű töltött revolvért rontott elő és három jól irányzott lövéssel kioltotta a hűtlen nő életét. Azután önmaga ellen fordította a gyilkos fegyvert és kétszer sütötte el és pedig oly veszélyesen, hogy sokáig élet-halál között fektült a Karolina kórházban. Felgyógyulása után nyomban letartóztatták és átkísérték az ügyészségi fogházba.

A tegnapi főtárgyalásra szünetes ór vezette elő a sápadt arcú igénytelen alakot, kinek védelmére a királyi törvényszék dr. Perl Alfréd tehetséges fiatal ügyvédet rendelte ki. A főtárgyalás dr. Jékely Dániel vezette nagy tapintattal és oly szakértelemmel, hogy a különböző napra tervezett főtárgyalás még tegnap befejezést nyerhetett. Mellette mint szavazó bírák Bokor Károly és dr. Stephani Elek törvényszéki bírák vettek részt. A vádat dr. Jenei Aladár királyi ügyész terjesztette elő. A főtárgyaláson mint esküdtek kisorsoltattak: dr. Bornemissza József, dr. Bölönyi László, Elekes Farkas, Kovács Dezso, Sarossy Pál, gr. H. Toldy Rudolf, Gál Gyula, Binder Béla, B. István, dr. Jeszenszky Gyula, Zabulik László, Radó Elek, Haraga Sándor.

A törvényszék mint esküdtbíró a bűnügyben kihallgatott 6 tanút és pedig dr. Engel Gábor kórházigazgatót, Fábí Zsófi szobaleányt, Vas György kocsiát, Hurguj Józsefnét, Pap Antalét és Mursa Jánost. Mindenik tudott valami érdekeset előadni az átkos szerelmi viszony történetéből, mely közvetlenül szemük előtt játszódott le.

Az ügyész a vádlott ellen gyilkosság elkövetése miatt emelt vádat, de a tanuvallomások és vádlott töredelmes vallomása után módosított vádindítványt terjesztett elő, a mely szerint szándékos emberölés büntetése miatt kérte Balázs megbüntetését. A védőügyvéd dr. Perl Alfréd azonban csak erős felindulásban elkövetett emberölés büntetése nézve kérte az esküdtekhez intézendő főkérdések megállapítását.

A főkérdéseket a királyi törvényszék következőképpen állapította meg:

Első főkérdés.

Bűnös-e Balázs Mihály vádlott, miután a cselekmény elkövetése idejében nem volt öntudatlan állapotban vagy elme-terhesége megzavarva nem volt és így akaratának szabad elhatározási képességével bírt — mint tettes abban, hogy Kolozs-várt a Karolina országos kórház igazgatósági lakás konyhájában 1904 szeptember 12-én este 7 óra tájban Szöke Irén főtárgyalásból tett lövésekkel szándékosan, de szándékát nem előre megfontolva megölte. — Igen-e vagy nem?

Második főkérdés.

Bűnös-e Balázs Mihály vádlott, miután a cselekmény elkövetése idejében nem volt öntudatlan állapotban vagy elme-terhesége megzavarva nem volt és így akaratának szabad elhatározási képességével bírt — mint tettes abban, hogy Kolozs-

várt a Karolina országos kórház igazgatósági lakás konyhájában 1904 szeptember 12-én este 7 óra tájban Szöke Irén főtárgyalásból tett lövésekkel szándékosan megölte, mely szándék a tettesnek erős felindulásában keletkezett és rögtön végre is hajtott. Igen-e vagy nem?!

A vád és védőbeszéd elhangzása után az esküdtek félrevonultak tanácskozássra és nemsokára meghozták verdiktjüket. E szerint az első főkérdésre nemmel, a másodikra *hétnél több igennel* feleltek. — A verdiktet Zabulik László, az esküdtek főnöke átnyújtván a főtárgyalás elnökének, a törvényszék visszavonult ítélethozatalra.

Kévéssel öt óra előtt olvasta fel dr. Jékely Dániel főtárgyalási elnök az ítéletet, a mely szerint vádlott Balázs Mihályt a terhére rótt bűncselekményért **négy évi fegyházbüntetésre** és öt évi hivatalvesztésre, azonkívül a Szöke Irén árván maradt 6 éves lánygyermekének eltartására s az okozott bűnügyi költségek megtérítésére ítélte el a királyi törvényszék. A büntetés kimérésénél figyelembe vették vádlott büntetlen előéletét és alacsony műveltségét, ellenben *mellőzték az enyhítő 92 § alkalmazását*, a miért is a védo a 385. § 3 pontja alapján semmisségi panaszt jelentett be.

Urilányok a színpadon.

Geiger Albert *Bianka* című vígj. operájában többek között a következő hölgyek szerepelnek: *Ákonc Cini, Bácsénszky Ida, Csengeri Piroška, Kiss Margit, Kreszta Riza, Lukács Edit, Mucsi Málka, Nagy Lászlóné - Sugár Mariska, Orbok Ilonka, Pákey Márta, Papp Mariska, Rettegi Margit, Salamon Rózsika* stb. Geiger mulatságos szövegekönve egy *Scribe* vigjáték nyomán készült, s a verseket Versényi György dr. írta. A darab e hó 24—27-én kerül színre, s főszerepeket: Károly Leontin, Tibor Lóri, Székely Gyula, Kassai és Hajnal játsszák.

Ellenpetíció Gyaluból.

A szabadelvűpártiak is panaszkodnak.

— Saját tudósítónktól. —

Megirtuk, hogy a gyalui ellenzék megpetícióval az Eszterházy Kálmán gróf 13 szótöbbséggel való megválasztását. Gyaluban, a petíció szerint, a birnami erdő mintájára megindult a szucsáki temető, s hű elvszilárdsággal levokolt Eszterházy grófra. Harminc halott jelent meg az urna előtt, s elfeledve tettem mi voltát, a gróf mellett szavallott. A Mady-párt így mondja ezt, s igen valószínű is, hogy eként történt a dolog. — Azonban a szabadelvűpárt sem hagyja magát, és — mint Gyaluból értesítettek, — *ellenpetíció készül*. Eszterházyék azt akarják beigazolni a Kuria előtt, hogy 50 *szabadelvű* szavazó nem mert az urnához járulni, s félt Eszterházyra szavazni, mivel az ellenzék brutális erőszakkal (?) részben megakadályozta őket ebben, részben pedig halálos fenyegetésekkel terrorizálta őket, úgy, hogy testi épségük kockázatása nélkül nem nyilváníthaták szabad meggyőződésüket. Arról

magunk is irtunk, hogy egyes kortések a választás után lázították a tömeget Eszterházyék és a hivatalos hatalom ellen, de az már legjobb tudomásunk szerint nem igaz, mintha a szavazás folyamán megtörténtek volna a petícióban felhozandó esetek. Megeshetik azonban, hogy miután úgy Madyéknak, mint Eszterházyéknak bizonyos visszaéléseket sikerül bebizonyítaniok, — *új választás lesz* Gyaluban, a mikor azonban a temető lakói valószínűleg nem fognak ismét kikelni siri magányukból. Az ellenzék ezután jobban fog vigyázni a gonosz megboldogultakra.

Egy öreg százados halála.

— Saját tudósítónktól. —

Egyik tipikus alakját veszítette el Kolozs-várt tegnap *Kuliczka Ernő* váratlan halálával. Egy barátságos képű öreg ur volt Kuliczka, aki 78 éves kora dacára mindvégig megőrizte feszes katonai tartását. A régmúlt időkről emlékezve a világ semmiféle kincseért nem adta volna cserébe azt a pár ezüst sarkantyút, a melyet még mint nyugalmazott százados hozott volt el a cs. és kir. méntelep kötelékéből s a melyet ráveretett a polgári cipőre is. A katonaságot elhagyva itt Kolozs-várt telepedett le Kuliczka Ernő és megtakarított kis tőkéjét lassankint oly szerencsésen tudta kamatoztatni, hogy 2—3 iziglen is megszerezte a sokak által irigylet háztulajdonosi címet és jelleget. Özvegy, magános életet élvén, halálát gondozóján: *Gregor Annán* kívül senki sem gyászolja. Az elhunytat az ágostai evangélikus egyház szertartásai szerint holnap délután 3 órakor fogják örök nyugalomra elhelyezni.

Lázár Adám gróf. —

Egy érdekes pályafutás vége.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap temették el nagy részvét mellett Udvarhelyvármegye főjegyzőjét, gyergyószárhegyi gróf Lázár Adámot. Halálával egy nemesen érző szív szűnt meg dobogni, egy fenkölt gondolkozásu elmével kevesebb maradván az élők sorában. Gróf Lázár Adámot élte delén, 42 éves korában törte le a gyilkos betegség, mely nem hagyta tovább küzdeni ideáljáért, a magyar függetlenségért. Életpályája változatos. Mint katona kezdte a most Kolozs-várt székelő 62. cs. és kir. gyalogezrednél, a hol négy évig mint aktív tiszt szolgált hadnagyi rangban. A katonaságból kilépve Sándor János kisküküllőmegyei főispán pártfogásával Dicsőszentmártonba került, a hol mint gazdasági tanácsost alkalmazták. Később vármegyei aljegyzőnek választott meg, majd később főispáni titkárnak nevezték ki Udvarhelyvármegyébe, a hol rokonszenves egyéniségével csakhamar kiérdemelte a reá irányuló közbizalmat és elérte, hogy egész fiatalon bejuthatott a főjegyzői székbe. Irodalmi működést is fejtett ki, de különösen feltűnt szép memoran-

dumával, melyet ékes tollal megírva, a kormányhoz felterjesztett.

Miután sok vármegyében az exlex dacára besorozták az önként jelentkező hadköteleseket, Széll Kálmán bukása után esett meg az a csoda, hogy Udvarhelyvármegyében senkit se fogadtak el katonának. Tudniillik a néhai gróf Lázár Adám mint alispánhelyettes szigorú rendeletben utasította, az összes járási főszolgabírákat, hogy jelentkezési lapjaikat visszaadva, az önként jelentkező hadköteles ifjakat ne fogadják el. Tette pedig ezt gróf Lázár nem egyébért, minthogy e tette által is dokumentálja, mennyire elítéli a törvénytelen időben megejtett sorozásokat. Bátor, férfias lépését a hivatalos hatalom azonban nem hagyhatta soká boszultatlanul és Tisza István gróf bizalmasan adott rendeletére gróf Lázár Adámot csakhamar felfüggesztették állásától. Bevezették ellene a fegyelmi eljárást is, de a halál nem akarta bevárni a fegyelmi végét és megmentette gróf Lázár Adám emlékét a közbecsülésnek, a rajongó szeretetnek — miként ezt megérdemelte — ragyogó tisztaságában.

A legújabb szenzáció.

A szerb király elveszi Natáliát.

Zichy Jenő mint házasságközvetítő.

— Saját tudósítónktól. —

Csudás a történet a mit velünk közölnek s ha igazáról hírt szerzünk, tán szenzációvá is érik az eset. De ma még csak egy belgrádi levél szól róla. Azt írják benne, hogy Zichy Jenő gróf nagy diplomata-aktust közvetít, még pedig az ő receptje szerint, — szerelemmel.

Ezt írják Belgrádból nekünk:

Karagyorgye Péter trónja inog. A mámor elszállt és a nép józansága követeli, hogy Gyorgye büntesse meg a királygyilkos katonákat. De követelte ezt másvalaki is, a ki özvegyi átyolát még ma is könnyekkel áztatja meggyilkolt gyermekeért. Natália királyné is követeli és követelésének szószólója Miklós cár felesége. Natália neve olyan még most is Szerbiában, mint harmat a fűvön: rajta rezeg minden szerb asszony ajkán. Imádják. Az özvegy királyné levelezéssel tartja ébren nevének emlékezetét és Belgrád asszonyainak ajándékokkal kedveskedik.

Karagyorgye helyzetéről mindig jól volt informálva Zichy Jenő gróf, a ki, ha a hir igaz, királynét hoz Szerbiának. *Még pedig senkit mást, mint Natália özvegy királynét.* A szerb király hajlandósága már megvan; hivi beleegezése is. És Zichy Jenő, — úgy szól belgrádi forrásunk, legközelebb Párisba utazik, hogy átadja Natália királynénak I. Péter király sajátkezűleg írott levelét. Ha Natália királyné kedvező

választ ad: indul hozzá kérő követség és a belgrádi metropolita már is örvend, hogy Kecskó Natália újra megtér a keleti egyháznak.

Ha ez a hír igaz: vajjon nem mozdul-e meg egy halott a krusedoli kalugyerek kriptájában?

Porbadöntött bálvány.

Kolozsvár nyári szenzációi közé tartoztak a tavalyi kánikulában azok a birkózások, melyeket egy hivatásos atléta-csoport rendezett a Hunyadi-téren felállított cirkusz ponyvateteje alatt. A közönség csak úgy tódult a lenge sátorba, s a színház egészen háttérbe szorult, mert a publikum itt talált magának való kedvenceket. Legnépszerűbb volt a birkózók között egy acélizmu lengyel bajnok: *Ziganievitz* Zbiskó, a kit ha megjelent a porondon: primadonnaként ünnepezték a nép. Egyébként egyetemi hallgató is volt mellette ez a Ziganievitz, a ki szörnyű sulyával, ügyességével, s pompás muszkulatúrájával legyőzhetetlennek látszott, s oda is vágta könnyen mindenik ellenfelét. Büszkén mesélte, hogy a világnak nincs olyan erős embere, a ki őt legyőrné, s mikor bezárták a lovardát, elindult földkörüli útjára, hogy meggyomrozza Hakenschmiedtet és a többi izom-jelest.

A kolozsvári közönség e kedvencéről most szomorú hír érkezik: Hamburgból távirják, hogy ott Romanov orosz sampion *harminc másodperc* alatt földhöz csapta szabályszerűen a rettenthetlen Zbiskót. Ziganievitz szomorúan távozott veresége helyéről, s talán visszaemlékezeti Kolozsvárra, a hol őt tartották a földgömb legerősebb férfijának, s a hol úgy hullt elé a virág, babér és ezüstkoszoru, mint a pelyva.

LEGUJABB.

— A „NAPLO” távirati és telefon-tudósítása. —

A helyzet.

Andrássy missziója.

Budapest, febr. 6. (Saj. tud.) Andrássy Gyula gróf tegnap tárgyalásokat folytatott előkelő politikussal és a szövetségi ellenzéki pártok vezérférfiaival. Legelőször Hódossy Imrével beszélt, majd Széll Kálmánnal értekezett jó ideig. Széll a tárgyalás után azonnal haza utazott Rátótra, a honnan holnap vagy pénteken Bécsbe megy. Andrássy délután 3 órakor Podmaniczky Frigyes bárót is felkereste és vele is hosszabb tárgyalásba bocsátkozott.

Értekezés a függetlenségi párttal.

Andrássy ezután felkereste

a függetlenségi párt vezérbizottságát, a melynek nevében Kossuth Ferenc és a pártnak 16 tagja fogadta a Bécsből jövő békeközvetítőt. Az ellenzékiek a Nemzeti Kaszinóban voltak összegyűlve, a hol Andrássy legelőbb Kossuth Ferencsel folytatott élénk eszmecsere. Kossuth után Apponyi Albert gróffal közölte Andrássy a Bécsben szerzett impresszióit és azután külön-külön kikergette véleményüket és további elhatározásukat gróf Károlyi Istvánnak, gróf Batthányi Tivadarnak, gróf Zichy Jenőnek, Holló Lajosnak, Polónyi Gézáknak, Mezőssy Bélának, Tóth Jánosnak, Gullner Gyulának, Ugron Gábornak, Bartha Miklósnak és Sággy Gyulának.

Andrássy szomorú.

Az értekezés délután 3 órakor kezdődött el és este 7 órakor nyert befejezést, de úgy látszik, Andrássy nem ért el eredményeket, mert a tanácskozási termet szomorúan, leverten hagyta el. Semmi hírt nem engednek kiszivárogni, de épen a nagy titkolozásból következtetve valószínűnek tartják, hogy Andrássy üres kézzel jött meg Bécsből, a hol az eddigi rendszer felett semmi szín alatt nem akarnak pálcát törni.

Kossuth a királynál.

Kossuthnak kihallgatása — mint komoly politikai körökben állítják — befejezettnek tekintendő. Kossuth pénteken vagy szombaton kap meghívást az audienciára.

Az ellenzék és a szociálisták.

Achimot, a szocialista programmal kisebbségben maradt, békéscsabai képviselő jelöltet, ki Zsilinszky Mihály államtitkárral pótválasztáson fog megküzdeni, Barabás Béla lekeresési és a párt megbízásából mellette beszédet mond és őt ajánlani, pártfogolni fogja.

Anarkisták Olaszországban.

Budapest, február 6. (Saját tud.) Rómából jelentik, hogy az olasz kamara ellen az anarkisták közelebből merényletet készek elkövetni. Szándékukat egy névtelen levélben jelentették be az olasz kamara elnökénél.

Merénylet a király ellen (?).

Budapest, febr. 6. (Saj. tud.) Bécsben tegnap délután villámgyorsan terjedt el a hír, hogy a király ellen merényletet követtek el. Csakhamar kiderült, hogy a véstes hír egy merész fantázia szüleménye. Mindössze annyi történt, hogy egy Argán Antal nevű foglalkozás nélküli fogtechnikus a Burgnak néhány ablakát sétabotjával bevverte. A rendőrség Argánt igazolásra

szólítottatván fel, a vizsgálat után kitünt, hogy a szerencsétlen ember elmebajban szenved.

Zavargások Varschauban.

Budapest, febr. 6. (Saj. tud.) Varschauból jelentik: A szociálisták nagy tüntetéseket rendeztek az utcákon. A gyülekezés által okozott izgalmakat egy csöcseléből összeverődött banda akként használta ki, hogy a boltokat kezdte kirabolni. A szociálisták erre megtámadták a rablóbandát és elverték. A rablókat a katonaság vette pártfogásába és a rablókkal együttesen a szociálisták gyűlését teljesen széjjel verette.

Trepov nyilakozik.

Az orosz forradalom áldozatai.

Csak 93 halott.

Budapest, febr. 6. (Saj. tud.) Szenzációs leleplezést közöl a párisi „Figaró” legutóbbi száma az orosz forradalom eseményeiről. A Figaró egyik munkatársa meginterviewolta Trepov tábornokot. E szerint Gapon lelkész testőrsége csak 600 munkásból állott. Igaz, hogy később a forrongók száma elérte a száznegyvenezeret is, de ezeknek leveretése nem ütközött nagyobb akadályokba, miután egyáltalán nem voltak szervezve. Trepov állítása szerint a világgá kürtölt orosz belháború áldozatai alig négyszáz embert tennének ki, a mennyiben a küzdelem tartama alatt csak kilenvenhárom haltak el és csak 300 ember sebesült meg. A Figaró azzal a hihetetlenül meglepő hiráddal zárja le az oroszországi forradalomról közölt értesüléseit, hogy Oroszországban a lázadás teljesen le van fegyverezve és a béke helyreállítva (?)

Meggyilkolt bárónő.

Budapest, febr. 6. (Saját tud.) Párisban nagy szenzációt keltett Manducci bárónő erőszakosan okozott halála. A bárónőt, ki arról volt nevezetes, hogy a beteg kutyák részére fényes szanatoriumot rendezett be, ötvenkét szurástól megsebezve találák lakásán. A gyanyu szolgájára Galléra irányul.

Gapon szökése.

Budapest, febr. 6. (Saj. tud.) Genfből táviratozzák, hogy Gapon lelkész, az orosz forradalom vezetője, oda menekült.

Megmérgezett orosz tábornok.

Budapest, febr. 6. (Saj. tud.) Gepkov tábornokot, Orosz-Lengyelország katonai parancsnokát ismeretlen tettesek megmérgezték. Gepkov tábornok, kinek ételben adták be a mérget, rövid vívódás után meghalt.

MULATSÁG.

Farsangi napló.

Február 8. Orvos-bál, New-York.
Febr. 11. Vasuti altisztek táncvigalma, Központi szálló.
„ 11. Megyei piknik, Megyeház.
„ 12. Munkások theaestélye, Torna Vivóda.
Febr. 16. Nőegylet fillér-estélye, New-York.
Febr. 18. Birósági piknik, New-York.
Febr. 21. Izs. nőegylet-estélye, New-York
Március 4. Szent-Imre-egylet-estélye, Központi szálló.
Március 4. Dávid Ferenc-estély, New-York.
„ 11. Megyei piknik, Megyeház.

NAPLO.

— Hírek. —

Az eladott leány.

Érdekes törvényszéki eset.

— Saját tudósítónktól. —

Versecen történt a következő klasszikus eset:

Egy szép fiatal leánynak viszonya volt egy gazdaemberrel. A leány apja és a gazda szerződést kötöttek, E szerződés értelmében az apa Katalin nevű leányát házasságon kívüli együttélés céljából a gazdaembernek átadja, ennek ellenében a gazda két hold földet ad az apának. A szerződésből később pör lett és a törvényszék az apát keresetével elutasította, mert a felek oly ügyletet kötöttek, a mely a közérkölciségbe ütközik s miután az erkölcs-telen alapon létrejött ügyletek semmi birói oltalomban nem részesülnek, de mint meg nem engedettek, érvénytelenek is. A temesvári királyi tábla a törvényszék ítéletét indokainál fogva helybenhagyta.

A kir. Kuria azonban — mint az Ügvédek Lapja írja — most mind a két alsófoku bíróság ítéletét megsemmisítette és az apa követelését megítélte. Igaz ugyan, hogy a szerződés a közérkölciségbe ütközik, hatálytalannak ezért még sem mondható, mert a közérkölciségbe ütköző szerződés csak akkor nem részesülhet jogvédelemben, a mikor abból valaki jogokat még csak érvényesíteni akar, de mint a fennforgó esetben, a már érvényesített, tehát átadás által teljesedésbe ment szerződés abból az okból, mert az célzatánál fogva a közérkölciségbe ütközik, a gazda által nem hatálytalanítható, mert nincs többé módjában az apának visszaadni az ő jogos tulajdonát.

* Kizárt papnövendékek. A kolozsvári református papnevelő intézetben felette szigorú büntetéssel sújtottak két III. éves növendéket, a kik közül egyet S. K.-t a bennlakásból és étkezésből, egyet pedig az intézet kötelekéből végleg kizártak. Az utóbbit Varga Bélának hívják. Allítólag sok igazolatlan mulasztása és főleg a miatt érte ez a súlyos büntetés, mert engedély nélkül haza ment Székelyföldre és ottan az ellenzéki képviselő jelölt megválasztása érdekében oly nagy tevékenységet fejtett ki, hogy az intézet szabadelvű pártelvéket valló igazgatója fel-

sőbb utasításra táviratilag volt kénytelen visszahívni. A kicsapott ifjú papnövendék már el is távozott Kolozsvárról és beiratkozott a sárospataki akadémiára.

* **Felolvasás az iparosoknak.** Az iparosok, iparos segédmunkások képzésére rendezett ismeretterjesztő előadások sorát vasárnap délután Kovács Dezső, ref. főgimn. tanár folytatta, a ki Katona Bánk bán-ját ismertette, világos, népszerű modorban. Szólt e legjelesebb magyar tragédiánk írójának viszontagságos életéről, rámutatott a mű szépségeire, hatására és tanulságaira. A nagyszámú hallgatóság a lelkes és tanulságos előadást élénk tetszéssel jutalmazta. A jövő vasárnap dr. Cs. Papp József felsőbb leányiskolai tanár tart fölolvasást Garibaldi-ról.

* **Halálozás.** A kolozsvári iparos szakiskolái súlyos veszteség érte: Láber Vilmos építész, államilag ki-nevezett szaktanár 27 éves korában tegnapelőtt este elhunyt. A megboldogult, a ki rendkívül tehetséges szakember volt, cukorbetegségben szenvedett. Tegnapelőtt délelőtt még fenn járt, de 11 órakor oly erős görcsök vették elő, hogy be kellett szállítani a Karolina országos kórházba, a hol az esti órákban kiszendvedett. Láber édes atyját, a ki a kecskeméti villamos művek igazgatója, tegnap délután várták fia temetésére, a mi ma délután fog megtörténni.

* **Felolvasás a Keresztény Munkás-Egyletben.** A Keresztény Munkás-Egylet legközelebbi felolvasó-ülése február 19-én lesz. A gazdag műsorból, melylyel az elnökség a felolvasás ciklusának ezt a részét is rendkívül értékes és érdekessé teszi az iparos és munkásvilág előtt, különösen kiemeljük a dr. Szádeczky Lajos egyetemi tanár és történetíró felolvasását a „Céhek-ről”. Szádeczky dr., ki a céhek iradalmát főviről-hegyire ismeri, szívesen ígérte meg, hogy a munkásosztály előtt felolvas erről a nagyfontosságú nevezetes témáról, mely méltán keltheti fel az érdeklődést a legszélsőbb körökben. Művészi értékű száma lesz a felolvasó ülésnek Kassai Károly színművész szereplése. Lesz azonkívül két ének-szám, egy rövidebb szocialis tartalmu felolvasás és szavaltat. A felolvasást az egyesület az ipartestület óvári házában, saját helyiségében fogja megtartani.

* **Tanárok gyűlése.** Az országos Középiszkolái Tanár Egyesület kolozsvári köre szombaton délután 5 órakor a polgári fiúiskolában gyűlést tartott, melyen Gál Kelemen unitárius főgimnáziumi igazgató elnökölt. A gyűlés dr. Gál Kelemen indítványára Szabó Sámuel és Kovács János emléket

jegyzőkönyvileg megörökítette és aztán dr. Török István igazgató az elhunytok egyikéről Szabó Sámuelről olvasott fel. Csernátóni Gyula tanfelügyelő értekezett még a könyv-küli káros és hasznosnak ismert hatásairól és dr. Inre Sándornak a külföld tanügyi áramlatairól tartott fájékoztató jelentésével a gyűlés véget ért.

* **Párbaj a választás miatt.** Lázár István gróf, Maros-Tordavármegye főispánja tegnap Budapesten pisztolypárbajt vívott Urmánczy Nándorral, a szászrégeni választókerület volt függetlenségi képviselőjével. A párbajra a lefolyt választás adott okot. Szászrégenben ugyanis két jelölt volt: Podmaniczky Frigyes báró szabadelvé és Urmánczy Nándor függetlenségi. A választás Podmaniczky báró győzelmével végződött. Tegnapelőtt este a Pannónia-szálló éttermében Urmánczy szóváltásba keveredett a választás miatt Lázár gróf főispánnal, a ki azért kihívta Urmánczyt. A főispán segédei voltak: Dániel Gábor és Szinnyei-Merse István főispán; Urmánczyé Bolgár Ferenc és Zboray Miklós. A párbaj déli tizenkét órakor volt a honvédsereg lovaglóiskolában. A felek egyszer lőttek, sebesülés nem történt. A párbaj után kibékültek.

* **Gazdasági gyűlés.** A kolozsvári gazdasági egyesület választmánya ma délután 5 órakor az egyesület helyiségében ülést tart.

* **Balesetek. Megfagyott az ország.** Gyaluból jelentik, hogy a kolozsvári országuton tegnap éjjel megfagyva találtak Steppán Mihály 61 éves parasztgazdát. Az öreg ember még reggel indult haza felé Kolozsvárról, de utközben több korcsmába bért és tele itta magát pálinkával. A szesz verte le a lábáról s a havas uton elaludt, ez okozta tragikus halálát. — **Megharagta a ló.** Tegnap délelőtt a vasúti állomás előtt *Abrahám* József reggale bérlőt saját lova lábszárában úgy megharapta, hogy a mentőket hívták segítségére, kik a sebet bekötötték. — **Abrahámot a lakásán ápolják.**

* **Affér egy igazgató és szerkesztő között.** Még a választási küzdelmek alatt történt, hogy a Sepsiszentgyörgyön megjelenő „Székely Nemzet”-ben „Képviselőválasztások” cím alatt egy közlemény jelent meg, a mely egyik passzusában nagy általánosságban anarkiának minősíti azt, hogy ha a tanárok megbuktatással fenyegetik a tanulókat azért, mert a szülője a kormánypártra szavaz. Erre az általánosságban tartott kijelentésre a székely Mikó-kollegium igazgatója, Péter Mózes felszólította a Sz. N. felelős szerkesztőjét: Málik Lorántot, hogy nyilatkozzék a felől, vajjon a fentebbi kijelentést a sepsiszentgyörgyi Mikó-kollegium ta-

nárkarára értette-e? Minthogy pedig Málik Loránt nem engedelmessékedett erre a felhívásra, Péter Mózes a kolozsvári Ellenzékben nyilatkozatot tett közzé. A nyilatkozatot most Málik Loránt tartotta magára nézve sértőnek s ezért provokáltatta Péter Mózeset megbízottai által, aki azonban a felelősséget elhárította magáról s megtárgyalta az elégtételt. Így végződött az a kellemetlen incidens a szerkesztő és az igazgató közt, a melyet a napokban élénken tárgyaltak Sepsiszentgyörgyön.

* **Szélhámós koldusnő.** Budai Erzsébet 55 éves koldusnő ravasz fuffanggal tudta meg indítani embertársai szívét. Az agyafurt asszony csikorgó hidegben, jégben, hóban mezitláb járt koldulni. A jó szívű emberek természetesen először is egy pár ócska cipőt aján-dekáltak a didergő koldusnőnek, de egyéb alamizsnából is kijutott neki. Az asszony a cipőket eladta a zsidvásáron s tovább koldult mezitláb. A szélhámosság végre feltűnt Török József korcsmárosnak, aki szintén beugrott egy pár cipő erejéig s felhívta a rendőrség figyelmét a csalónőre. Házkutatás-kor még kilenc pár cipőt találtak Budai Erzsébet vityilójában.

* **Hoch, a soknejű.** New Yorkból jelentik, hogy a feleség gyilkos Hochot egy asszony már fölismerte, a kit Schmitt néven vett feleségül és három héttel a házasság után minden vagyonából kifosztva cserben hagyott. Az asszony teljes bizonyossággal fölismerte Hochot, pedig előbb valamennyi foglyot elvezették előtte. Az asszony szó nélkül nézte az elvonuló rabokat, mikor azonban Hoch került eléje, egyenesen fölkiáltott:

— Ez az! Ez az!

Hoch az asszony előtt elsápadt, fejét lehorgasztotta és alig hallhatóan rebegte:

— Sajnálom Mr y a történeteket!

A fogház tisztviselői itt félbeszakították a beszélgetést és Hochot elvezették. Az asszony elmondta, hogy a lakodalom után egy hétre hirtelen beteg lett, de távolról sem mert arra gondolni, hogy a férje mérgezte volna meg.

* **Baleset munkaközben.** Farkas János kömtivessége tegnap délelőtt a Ferenc József uton levő „Összhang” egyesület udvarán egy sürgős munkát akart befejezni és nagy sietségében oly veszedelmesen megvágta a kezét, hogy a vágás le egészen a csontig hatolt. Az erősen vérző sebesülteket a kihívott mentők szolgáltatták az első segélyt.

* **Beomlott torony.** Szentmárton sopronmegyei községben, mint Sopronból táviratozzák, tegnap beomlott a templom tornya. A torony négy nagy harangja lezuhant és az

orgonát teljesen összezuarta. A kár körülbelül ötezer korona.

* **Rendőri krónika Hamis pénzzel fizetett.** Drozsák István 39 éves, szamosujvári illetőségű kályhás-segéd tegnap reggel a Wesselényi Miklós-utca egyik üzletében hamis ötkoronással fizetett, amikor a kereskedő azzal fenyegette, hogy átadja egy rendőrnek azzal nélkül kiszökött a boltból. Egy szemtanu felismerte Drozsákokot. — Bemondás után a hamis pénzes kályhás segédet a rendőrség beidézte s vallatóra fogta. Eddig még nem bizonyult reá, hogy a hamis pénzt ő gyártotta volna. — **Meglopta az apját.** Gottburg Károly 16 éves suhanc, aki fiatal kora dacára már három mesterséget is megpróbált, de mindannyit abba hagyta s sokáig az apja nyakán élőködött, vasárnap este a szülei házában feltörte az almáriumot, onnét 128 koronát kilopott s a pénzzel megszökött. A gonosz fiut most édes atya kérésére nyomozza a rendőrség.

x **Látta-e Ön már a Rónai „Európa” kávéházában a Lefkovits-fele új billiárd asztalokat?**

SZINHÁZ

Színházi napló.

Kedd: Ferreol (b. 115. sz.)
Szerda: A megboldogult (b. 116. sz.)
Csütörtök: Huszárvér (b. 117. sz.)
Péntek: Loute (b. 118. sz.)
Szombat: Először: János vitéz (bérletszűnet XV. sz.)
Vasárnap d. u.: VIII. ifj. előad.: Az ember tragédiája.
Vasárnap este: János vitéz (bérletszűnet XVI. sz.)

○ **Ferreol.** Sardou Viktor nagyon rég nem adott drámáját, a „Ferreol”-t adják ma. Az érdekesítő dráma főszereplői: Tótvölgyi Margit, Szakács, Szegő, Szentgyörgyi, Tompa, Palotai Piroska, Gál Janka, Mészáros, Bérczi, Nagy Imre lesznek.

○ **„János vitéz.”** Nagy igyekezettel készül az énekes személyzet Kacsóh Pongrácz daljátékára, a „János vitéz”-re. A „János vitéz” szombati bemutató előadásra a jegypénztárnál már is nagy az előjegyzés.

○ **Két vigjáték kerül színpadra** héten, „A megboldogult” című vigjáték és pénteken Pierre Véber „Loute”-ja. Mindkét előadásban: Megyeri igazgató és Horváth Paula lesznek a főszereplők.

NYILTTER

ŐSZI ALBERT

ékszer és óra nagy-raktára, Kolozsvárt, Wesselényi M.-u. 2. nagy választék ezüst-árakba. — Javítások felvállaltatnak.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

idült bronchitis, számarhurut és különösen tüdőbetegségeknel, légzőszervek hurutos bajainál, ugy min

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4 kor.-ért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alattl czéggel legyen ellátva:

F. HOFFMANN-LA ROCHE & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájcz).

Reggelig nyitva.

Jókai kávéházban
Jókai-u. 4. sz.
a farsangi idény
alatt naponta,
éjfél után

**friss korhelyleves és
valódi szepesi tormás virsli.**

Mulató közönség találkozó helye

Heimann Sándor kávész.

Reggelig nyitva.

Főszerkesztő: **DR. ÓVÁRI ELEMÉR.**
Felelős szerkesztő: **SZÁSZ ÖDÖN.**
Kiadó: „NAPLO”-hirdetők-vállalat.

REGÉNY.

Jgézeti.

— Regény. —

Írta: **Elzéar Pierre.** 22

Petrementnek igaza volt, a kihallgatásból nem tudott meg semmi újat. Ugy látszott, hogy Guilmain Jean teljes levertségében nem törődött sokat szabadságával és életével. Nem is kísérlette meg a védekezést az elnök rosszakarata és gunyos kérdéseivel szemben.

— A vizsgálóbíró előtt már megmondtam az igazságot, felelte. Minek ismételnem folyton ugyanazt? Többet nem tudok.

S ismét visszaesett fásultságába; alig bírtak néhány szót kicsikarni belőle.

Azután következett a tanukihallgatás. Először a szomszéd, ki hallotta a veszekedést és a ki először lépett a kis házba egy ügynökkel, ki véletlenül ugyan abban az időben ment arra. Mind a ketten majd ugyan avval a kifejezésekkel mondták el a látottakat: a gyertyák égtek; mind a két ablak be volt csukva; Guilmain Jean őrjöngött kétségbeesésében, ölelte Helén már kihült tetemét és tépte haját.

Roger figyelmét különösen az a mondat ragadta meg: *mind a két ablak be volt téve.*

Ezzel elveszítette megint a fonalat, melyet kezében vélt tartani, mikor Pyrame a kertben felfedezését tette: Ha a gyilkos az ablakon mászott be, miért nem távozott ugyanott?

— Hát egyszerűen kiment az ajtón, mielőtt Jean megérkezett.

De a kihallgatás további részletei ezt a feltevését is megcáfolták.

— A szalon ajtajának zárja, mondta a korona tanu, be volt feszítve, mikor megérkeztünk. Valaki, a ki megelőzött minket, tette azt.

Most az elnök Guilmainhez fordult:

— Én feszítettem fel, mondá a vádlott, én tettem. Mikor megérkeztem, be volt az ajtó belülről zárva. Nyugtalan lettem s az ajtót egy lökéssel kinyitottam.

— Mit sem bizonyít a vádlott előadása, mondá a közvádló. Feltehetjük, hogy Peyrel Helén félve szeretője haragjától, eljött ugyan a találkára, de ismerve annak féktelen természetét, utolsó pillanatban mégis bezárkózott előle. Istenem, a szerencsétlen áldozat csak néhány pillanattal késleltette a gyilkos ütést, mely lesújtva, elpusztított annyi fiatalos életet és szépséget.

— Peltier ur nagyon hatásosan beszélt, jegyezte meg Pyrame.

— De, folytató a közvádló, nem fogadhatjuk el a vádlott előbbi állítását, bebizonyítjuk, hogy már gyilkos szándékkal várta kedvesét.

Ezután következett Peyrel vallomása, ki a törvényszék előtt zokogva dadogott néhány szót, kijelentette, hogy imádta Helént és semmi felvilágosítást sem tud adni a gyilkosság ügyében, melylyel barátját Guilmain Jeant gyanúsítják.

Ezt tette volna Jean előnyére is kimagyarázni, de oly nagy volt az elkeseredettség a vádlott iránt, hogy mindent a terhére róttak.

A szerkesztő hozzá fűzte még saját megjegyzéseit, dicsőítette Peyrel nemes szívességét és megbátorozott Jean gyávaságát, melylyel megrabolta ennek a derék embernek családi boldogságát.

Clotild és Boismarin vallomása semmi fontosat sem tartalmazott, sőt Roger úgy vette észre, hogy még csak nem is viseltettek elleneséges indulattal Jean iránt.

Utánuk Pyrame következett. Csak egy fontosabb körülmény volt vallomásában: az öreg határozottan bizonyította, ellentétben a közvádló véleményével, hogy a tör, amivel meggyilkolták az áldozatot, már rég Jean tulajdonát képezte. A vád azt állította, hogy a gyilkosság előestéjén vették.

— Bátyjának cselédje is megerősíthette volna vallomásomat, a törre vonatkozólag, de ő elhagyta Bordeauxt és nem tudták megtalálni. Jean, miután akár mit is mondott, a közvádló rögtön megcáfolta, nem is szólt semmit, elmerült gyászos gondolataiba, „a lelkiismeret furdalástól megtörve”, mondá szigorral az elnök.

Rogernak mosolyogni kellett volna a törvényszék rosszakaratán, ha nem épen őt és bátyját sújtotta volna azoknak elfogultsága.

Fölemelkedett a közvádló, beszélt tovább a Gironde. Óriási csendben fogadta a hallgatóság a remek szónok szavait. De annak szemei a hallgatóság között kerestek valakit. Meg is találta a keresettet, ott ült Gailfontaine Héloise kisasszony, a népszerű elnök gyönyörű leánya.

Nem titok senki előtt, hogy közöttük mély vonzalom létezik s mikor tekintettek találkoztak, a szép leány mélyen elpirult.

„Azt hiszem szükségtelen leírni Peltier ur külsejét, hiszen elég jól ismerik őt eddigi szerepléseiből. De Peltier ur még soha sem képviselte a vádat ily fontos ügyben.

Igy kezdte beszédét:
(Folytatjuk.)

A NAPLO telefonszáma
Szerkesztőség: 503.
Kiadóhivatal: 379.

Jókai-utca 11 szám alatti csemege-üzletbe egy ügyes elárúsító-leány kerestetik.

Egy finom fehérnemű varró nő lakik: Linczeg-u. 9. sz.

Kiadó butorozott szoba. Egy elegánsan butorozott külön bejárattal szoba kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

Wesselényi Miklós-utca 25 sz. a. egy, a jelenkor igényeinek minden tekintetben megfelelő, csinosan berendezett

uyítottam. — Becses párt fogást kér tisztelettel

Barabás Ede.

Hídegy büffé.

48-1905. végrh. sz.

Árverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a Kolozsvár városi kir. járásbírósnak 1904. évi V. I. 1988/1 sz. végzése következtében hivatalból képviselt Fenyves Mór javára özv. Benjámín Mórné ellen 168 kor. s jár. erejéig elrendelt 1904 évi decz. hó 20-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 1193 kor. 10 fill.-re becsült következő ingóságok, u. m.: házbutorok, kávéházi berendezés, ágy és ruhaneműek stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a Kolozsvár városi kir. járásbírósnak 1904. évi V. I. 1988/2 számú végzése folytán 168 kor. tőkekövetelés, ennek 1904. évi okt. hó 25 napjától járó 5 százalékos kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 26 kor. 42 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Kolozsvárt megkezdve Mátyás király-tér 11. szám és Unió-utca 13. sz. a. háznál folytatva leendő eszközésére 1905. évi február hó 14-ik napjának délutáni 1/3 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-ai értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt, 1905. évi január hó 25-ik napján.

Ligeti József,
kir. bir. végrehajtó.

= Napló =

független politikai napilap

előfizetési ára:

Egy évre . . .	24 korona
Fél évre . . .	12 korona
Negyed évre . . .	6 korona
Egy hóra . . .	2 korona
Egyes szám ára	8 fillér.

Kapható a dohánytözsdeknél és minden elárúsítóknál.

Korosz és Kupás

Uj! **női divat üzlet** Uj!
Kolozsvár, Mátyás király-tér 19.

Farsangi divatos ruha-selymek, Battistok, Mouslinok, legyezők, virágok és keztyük o o o dus választékban.

Szolid, legolcsóbb árak.

Uj üzlet! A vashid mellett Uj üzlet!

valódi SINGER varrógépek raktára.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy a volt Bernáth E. Sándor-féle kerékpár és varrógép-kereskedést átvettük és azt

Finkler és Társa

cég alatt (Babos-palota) tovább vezetjük.

Nagy raktárt tartunk kerékpárokból, varrógépekből és azok alkatrészeiből.

Mechanikai javító műhely.

Javitunk: varrógépeket, kerékpárokat és irógépeket. Készítünk: villany csengő berendezéseket, emailrozásokat, nickelezéseket és minden e szakmába vágó javításokat **olcsón és pontosan.**

Varrógépek részletfizetésre is kaphatók gyári áron!

Szerkezeti hibákért 6 évi jótállást vállalunk. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölünk. A n. é. közönség b. pártfogását kérve vagyunk

tisztelettel **FINKLER és TÁRSA.**

☛ **Telefon-szám 399.** ☛

STERN JÓZSEF liszt-, fűszer- és tűzifa-kereskedése

KOLOZSVÁR, Wesselényi-utca 12. szám.

A közelgő nagy ünnepek alkalmából felhívjuk a n. é. közönség figyelmét arra, hogy STERN JÓZSEF liszt-, fűszer- és tűzifa-kereskedőnél Kolozsvár, Wesselényi Miklós-utca 12. szám alatt

a legjobban és a legolcsóbban lehet lisztet, fűszert és tűzifát beszerezni.

Ne mulassza el senki sem hirdetésem valóságáról meggyőződni.

☛ **A Szegedi vendéglő a farsang tartama alatt egész éjjel nyitva.** ☛

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Kolozsvárt, a Deák Ferencz utca 26 szám a.

A „SZEGEDI VENDÉGLŐ“

összes helyiségei a farsang tartama alatt egész éjjel nyitva vannak és a t. közönség rendelkezésére állanak. Tiszta magyar konyhájára, valódi egri és cselnai boraira felhívja a t. közönség figyelmét **a tulajdonos.**

Egész éjjel nyitva.

☛ **Olcsó törlesztő kölcsönök!** ☛

10, 20, 25, 32, 42 és 50 évre

az Erdélyrészi Magyar Jelzáloghitelbank

27 1-10

Részvénytársaságnál

KOLOZSVÁRT, Rózsa-utca 1. szám, emelet.

A kölcsönök teljes összegben folyósítatnak, minden levonás nélkül. Földbirtokra és kolozsvári belvárosi új vagy régibb építkezésre, de forgalmas helyen fekvő házakra a becsérték 50%-a. Vidéki és külvárosi házaknál ha újak az érték 45%-a, ha régiek, de jó karban és forgalmas helyen vannak az érték 40%-a adatik kölcsön. **Becslelési eljárás helyben díjmentes.** A kölcsönök lebonyolítása gyors és a költségek minimálisok. **Ügynökök fölleslegesek,** miután minden szükséges felvilágosítással készséggel és díjtalanul szolgál az

Kezesség.

Hivatalos órák 9-1. — Prospektus kívánatra ingyen!

Építési törlesztő kölcsönök is kaphatók!

Első kézből, a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban!

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár

STOWASSER J.

királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi javított tárogató és a hangfokozó gerenda feltalálója

Budapest, II., Lánchid-utca 5. szám.

Ajánlja saját gyárában készült, általánosan elismert különleges (specialitás) fa-, réz-, fuvó- és vonós hangszereit, czimbalmokat, stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

Hegedűk 3-, 4-, 5-, 6-, 7-, 8-, 9-, 10-, 11-, 12-, 13-, 14-, 15-, 16-, 17-, 18-, 19-, 20-, 21-, 22-, 23-, 24-, 25-, 26-, 27-, 28-, 29-, 30-, 31-, 32-, 33-, 34-, 35-, 36-, 37-, 38-, 39-, 40-, 41-, 42-, 43-, 44-, 45-, 46-, 47-, 48-, 49-, 50-, 51-, 52-, 53-, 54-, 55-, 56-, 57-, 58-, 59-, 60-, 61-, 62-, 63-, 64-, 65-, 66-, 67-, 68-, 69-, 70-, 71-, 72-, 73-, 74-, 75-, 76-, 77-, 78-, 79-, 80-, 81-, 82-, 83-, 84-, 85-, 86-, 87-, 88-, 89-, 90-, 91-, 92-, 93-, 94-, 95-, 96-, 97-, 98-, 99-, 100-

Hangfokozó gerenda

melv által bármely hegedű vagy gordonka sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer (biztos siker); hegedűbe javítással 4-rt.

Harmonikák, legjobb, erős, elpusztíthatatlan hangok. Különleges acélhangu hangversenyharmonikák, saját minták.

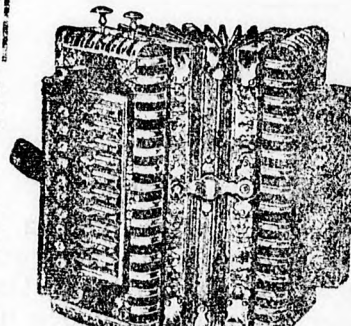
Zenekarok teljes fel-

szerelése előnyös fel-
tétel mellett, jutányos
árban, elismert jó mi-
nőség, a hadsereg és a
legjobb katonai zene-
karoknak szállítója
vagyok.

Javitások az ösz-

szes
hangszereken, különle-
ges szakszerű pontos-
sággal, jutányos árban
eszközöltenek.

Kezesség minden
egyes hangszernél

Kivitel nagyban és kicsinyben:
Árjegyzék minden hangszerről kívánatra ingyen és bérm. küldetik.

Ujhelyi M. és Társa

könyvnyomdája

KOLOZSVÁR,

Jókai-utca 15. szám.

Elkészítetnek mindennemű nyomtatványok a legújabb és legdiszesebb kiállításban jutányos áron

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek

Telefon szám 379.

